

RHOYALITHI YA SWIKUMIWA SWA SWICELWA NA MAFURHA

Xana i yini Leswintshwa?

- 28 Sunguti 2019 – Humeso wa sisiteme ya switiviwakulu (RAV01)**
 Humeso lowu wu katsa ntsariso na vuxirho swa vahakelaxibalo va MPRR lava nga kona eka sisiteme leyintshwa, ku katsa na ntumbuluxo wa akhawunti ya muhakelaxibalo. Magoza lawa ya tiseketela hi switiviwakulu leswi faneleke ku basisiwa (swo helela no lulama). Mitsariso Yintshwa ya Tienthithi ta Xinawu na kumbe vuxirho byintshwa eka MPRR ti ta tumbuluxiwa hi ku tirhisa fomo ya RAV01, leyi sivaka fomo ya khale ya MPR1. Nomboro yintshwa ya akhawunti ya MPRR (leyi tlhelaka yi tiviwa tanihi nomboro ya rheberense ya xibalo ya MPRR) yi ta tumbuluxiwa naswona yi sungula hi “814....”.
- 01 Nhlangua 2018 – Ntlheriso wa Tirhoyalithi ta Swikumiwa swa Swicelwa na Mafurha (MPR3)**
 SARS yi simekile fomo leyintshwa ya [Ntlheriso wa Swikumiwa swa Swicelwa na Xitsundzuxo xa Hakelo](#). Fomo ya kumeka leswaku yi kopiwa ku sukela hi ti01 Nhlangua 2018 naswona vahakelaxibalo va khale va MPRR va ta languteriwa ku tata ntlheriso wuntshwa wa MPRR na fomo ya switiviwa ya hakelo:
 - Fomo ya khale ya Hakelo ya Swikumiwa swa Swicelwa na Mafurha (MPR2) na Ntlheriso wa Swikumiwa swa Swicelwa na Mafurha (MPR3) swi hlenganisiwile swi va [Ntlheriso wa Swikumiwa swa Swicelwa na Mafurha \(MPR3\)](#), ku tivisa, u fanele u tata Ntlheriso lowuntshwa (MPR3).
 - Ntlheriso wa MPR3 wu antswisiwile hi muxaka wun’we wa muxaka wa xicelwa, yuniti yo hlayela na mpimo lowu hundzisiweke (ntsengo) wa xicelwa lexi xavisiweke lexi khale a xi nga katsiwangi eka MPR3.
 - Fomo ya MPR3 yi ringanisiwile ku tirhela mixaka hinkwayo ku nga vutihlamuleri byo fayila, hakelo na ntlheriso laha hansi:

Fomo ya MPR3	Ku Fayila	Hakelo
Mpimanyiso wo sungula	Ntlheriso wa Mpimanyiso wo Sungula wu fanele wu rhumeriwa ku nga si hela ntsevu (6) wa tinhweti, endzhaku ka ku sungula ka lembe ra nhlelelo.	Hakelo yo sungula – 50% ya xikweleti hinkwaxo lexi pimanyisiweke eka lembe ra nhlelelo – ntsevu (6) wa tinhweti endzhaku ka ku sungula ka lembeximali.
Mpimanyiso wa vumbirhi	Ntlheriso wa Mpimanyiso wa Vumbirhi wu fanele wu rhumeriwa ku nga si hela lembe ra nhlelelo (kwalaho ku nga si hela 12 wa tinhweti endzhaku ka ku sungula ka lembe ra nhlelelo – swi ta tirha loko ku ve a ku va ngi na ku cinca loku nga endliwa eka ku hela ka lembeximali).	Hakelo ya vumbirhi – mali leyi nga sala ya xikweleti hinkwaxo lexi pimanyisiweke eka lembe ra nhlelelo – eku heleni ka lembeximali (kwalaho ku nga si hela 12 wa tinhweti endzhaku ka ku sungula ka lembe ra nhlelelo – swi ta tirha loko ku ve a ku va ngi na ku cinca loku nga endliwa eka ku hela ka lembeximali).
Lowu nga boheki Engetelo/wa	Ntlheriso lowu nga boheki wo engetelela wa vunharhu, lowu tekiwaka tanihi “Return of Excess”,	Hakelo ya Vunharhu yo Engetela leyi nga boheki – Mitsengo leyi nga katsiwangiki eka mpimanyiso wo

vunharhu	wu nga ha tirhisiwa ku tivisa xikweleti xo engetelela xa lembe ra nhlelelo, lexi a xi nga katsiwangi eka mitlheriso ya mpimanyiso wo sungula na wa vumbirhi (kwalaho, loko swi laveka, ku nga si hela 18 wa tinhweti endzhaku ka ku sungula ka lembe ra nhlelelo – swi ta tirha loko ku ve a ku va ngi na ku cinca loku nga endliwa eka ku hela ka lembeximali).	sungula na wa vumbirhi wa lembe ra nhlelelo (kwalaho, loko swi laveka, ku nga si hela 18 wa tinhweti endzhaku ka ku sungula ka lembe ra nhlelelo – swi ta tirha loko ku ve a ku va ngi na ku cinca loku nga endliwa eka ku hela ka lembeximali).
Hakelo yo Hetelela	Ntlheriso wa lembe wu fanele wu rhumeriwa eka 12 wa tinhweti endzhaku ka ku hela ka lembe ra nhlelelo hi swikongomelo swa ndzinganiso wo hetelela.	Hakelo yo hetelela ya xikweleti – 12 wa tinhweti endzhaku ka ku hela ka lembe, laha xikweleti xo hetelela xa ntlheriso xi hundzaka tihakelo leti endliweke eka Mpimanyiso wo sungula na wo hetelela na hakelo ya vunharhu leyi nga boheki.

- Hakelo yi fanele yi endliwa hi ku tirhisa [eFiling](#) eka akhawunti ya SARS naswona hakelo yin'wana na yin'wana yi fanele yi heleketiwa hi ntlheriso lowu tatiweke (MPR3). Tihakelo ti nga endliwa hi ku tirhisa xitirho xa “Tihakelo to Engetelela” (lexi tivekaka tanihi hakelo ya “Ad Hoc”) eka muxaka wa xibalo wa “MINR”.
- Tihakelo ti nga tlhela ti endliwa hi ku tirhisa EFT kumbe hakelo ya le Khawuntareni erhavini ra le bangi, hi ku hlawula nhlawulo wa 'SARS Other' no tirhisa nomboro ya rheberense ya hakelo ya tinomboro ta 19 (PRN). Leyi a hi yona chanele leyi hlohloteriwaka naswona yi fanele ku tirhisiwa loko eFiling ku nga ri nhlawulo.
- PRN ya tinomboro ta 19 i “TAXREFNUMBX00000155”. Hakelo yin'wana na yin'wana na yin'wana yi heleketiwa hi ntlheriso lowu tatiweke wa Rhoyalithi ya Swikumiwa swa Swicelwa na Mafurha (MPR3).
- Endzhaku ka ti 07 N'wendzambahala 2018, nomboro yintshwa ya rheberense ya xibalo ya MPRR, leyi sungulaka hi “814...” yi ta nyiketiwa eka vahakelaxibalo va MPRR lava tsarisiweke no va na vuxirho eka xintshuxo xa sisiteme leyintshwa.

Xitsundzuxo xa nkoka: Vahakelaxibalo va hlohloteriwaka ku rhuhela eka [eFiling](#) tanihi chanele yo hakela hi ku copeta ka tihlo. Leswi swi nyika muhakelaxibalo nkarhi wo ololoxa nhlanganiso wa sisiteme na eFiling no pasisa swilaveko eka swintshuxo swa sisiteme ya tinkota na hakelo. Tichanele ta le bangi ta EFT ti ta yimisiwa eka tihakelo ta MPRR hi ti 31 Sunguti 2019, leswi vulaka leswaku tihakelo hinkwato ta MPRR ti ta hakeriwa ntsena hi ku tirhisa chanele ya eFiling.

Leswi muhakelaxibalo a faneleke ku swi endla ku landzelela swilaveko swa chanele ya eFiling?

- Loko ku ri khale u tirhisa eFiling no endla tihakelo hi ku tirhisa eFiling:
 - Yana emahlweni u tirhisa NtSENA phurosese ya eFiling ku endla tihakelo ta MPRR
- Loko ku ri a wu nga tirhisa eFiling no endla tihakelo hi ku tirhisa eFiling:

- Yima ku endla tihakelo ta EFT hi ku tirhisa ku banga hi inthanete kumbe tihakelo ta le Khawuntareni eka phurosepe ya marhavi ya bangi
- Titsariseli eFiling loko u nga se titsarisela ku fayila swibalo swin'wana hi ku tirhisa eFiling
- Nghenisa no rhumela vuxokoxoko bya wena bya le bangini eka eFiling ku endla tihakelo eka SARS
- Nyika vuxokoxoko byin'wana na byin'wana lebyi komberiweke eka SARS ku tiyisisa vuxokoxoko bya le bangi

Xana i yini MPRR?

Khale, vinyi va swikumiwa swa swicelwa na mafurha a va ri va phurayivhete, leswi vulaka leswaku hakelo yo tsavula swikumiwa leswi a yi hakeriwa eka Mfumo ntsena ehansi ka swiyimo swin'wana, xik. laha mugodi wu nga endliwa eka misava leyi n'winyi wa yona ku nga Mfumo.

Ku tisa Afrika-Dzonga eku ku fambisana na swiyimo leswi nga ku humeleleni swa misava hinkwayo, Ndzawulo ya Swicelwa na Eneji yi tumbuluxile [Nawu wa Nhluvukiso wa Swikumiwa swa Swicelwa na Mafurha, 2002 \(MPDR\)](#) hi ku ya hi ku hi swihi swikumiwa leswi swi tekiwaka tanihi mfuwo wo fana eka vanhu hinkwavo va Afrika-Dzonga na Mfumo tanihi n'winyi ku vuyerisa vaaki va Afrika-Dzonga.

Holobye wa Timali, hi ku ya hi xiyenge xa 3(4) xa MPRDA u fanele a kumisisa no hakerisa Mfumo rhyolathi hi ku tirhisa Nawu wa Palamende. Leswi Holobye u swi endlile hi ku tumbuluxa [Nawu wa Rhyolathi ya Swikumiwa swa Swicelwa na Mafurha, 2008](#) ku katsa na [Nawu wa Rhyolathi ya Swikumiwa swa Swicelwa na Mafurha \(Vufambisi\), 2008](#), hamimbirhi milawu yi fambisiwa hi SARS.

Rhyolathi yi tlhontlhiwa eka hundziso wa xicelwa lexi tsavuriweke ku suka laha eRhiphabuliki. Tanihileswi xiyimo xi nga xiswona eka swibalo hinkwaswo, swibalo, tilevhi, tihakelo kumbe mali leyi hlengeletiwaka hi SARS, rhyolathi leyi hlengeletiwake yi hakeriwa eka Nkwama wa Rixaka wa Mali ya Tiko.

Xana i ya va mani?

Vanhu lava landzelaka va fanele va titsarisela hakelo ya rhyolathi eka SARS:

- Munhu un'wana na un'wana loyi a nga na mfanelo yo valanga ndzhawu ya mugodi, mpfumelelo wa misingiriko ya mugodi, mfanelo yo tsavula, mfanelo ya mugodi, mpfumelelo wa mugodi kumbe mfanelo yo humelerisa kumbe ku lombisa kumbe lombisotsongo mayelana na mfanelo yaleyo; kumbe
- Munhu un'wana na un'wana loyi a hlulaka kumbe ku kuma xikumiwa xa xicelwa lexi tsavuriweke laha Rhiphabuliki.

Xana ndzi fanele ku teka magoza wahi?

Enthithi yi lava ku tsarisiwa tanihi muhakelaxibalo hi ku tata fomo ya [RAV01](#) no rhumela tidokhumente leti lavekaka ku suka eka eFiling. Loko u titsarisela na SARS ro sungula naswona loko u nga ri na nomboro ya xibalo, u fanele u endla ntsariso wa enthithi na

ntsariso wa MPRR erhavini ra SARS, naswona u nga tlhela u yisa [MPR1](#) eRhavini ra SARS. Loko se u titsariserile xibalo, enthithi yi nga va na vuxirho eka MPRR. Swivutiso mayelana na ntsariso, u nga tihlanganisa na Contact Centre ya SARS eka 0800 00 7277 kumbe [rhavi ra SARS](#) ra le kusuhi ri fanele ri endzeriwa.

Loko ntsariso wu hetisisiwile na nomboro ya xibalo yi nyikiwile, enthithi yi nga tsariseriwa eFiling, leswi ku nga mahala na ndlela ya xihatla yo burisana na SARS. Enthithi yi ta ta kota ku na vuxirho eka MPRR eka eFiling hi ku tata xiyenge xa MPRR eka fomo ya RAV01.

Loko ntsariso na vuxirho swi ri kona, phurosese ya ntiviso yi fanele yi landzeleriwa. Ntlheriso lowu tatiweke wa MPR3 wu fanele wu rhumeriwa hi imeyili eka mineralroyalty@sars.gov.za.

Xana mpimo wa rhoalithi hi wihi?

Mpimo wa rhoalithi wu kumisisiwa hi ku ya hi fomula leyi kunguhatiweke eka swiyengetsongo swa (1) na (2) swa xiyenge xa 4 xa Nawu wa Tirhoalithi ta Swikumiwa swa Swicelwa na Mafurha, 2008 no hambanisa exikarhi ka swiyimo leswi nga hlantswiwa na leswi nga hlantswiwangiki swa swikumiwa swa swicelwa, naswona sweswi wu hi ndlela leyi landzelaka –

- eka swikumiwa swa swicelwa leswi hlantswiweke: mpimohansi wa 0.5% ku ya eka mpimohenhla wa 5%
- eka swikumiwa swa swicelwa leswi nga hlantswiwangiki: mpimohansi wa 0.5% ku ya eka mpimohenhla wa 7%.

Xana rhoalithi yi hakeriwa rini naswona njhani?

Tihakelo ti nga endliwa hi ku tirhisa chanele ya [eFiling](#) hi ku tirhisa nhlawulo wo engetelela wa hakelo. Tsundzuka leswaku tichanele ta bangi ti ta yimisiwa eka tihakelo ta MPRR hi ti 31 Sunguti 2019, leswi vulaka leswaku tihakelo hinkwato ta MPRR ti ta hakeriwa hi ku tirhisa chanele ya eFiling. Chanele ya eFiling yi fanele yi lulamisiwa eka muhakelaxibalo wun'wana na wun'wana wa MPRR, naswona tihakelo hinkwato ti fanele ti endliwa hi ku tirhisa chanele leyi ku tiyisisa leswaku a ku na swiphiso leswi ku hlanganiwaka na swona loko tichanele ta bangi ti yimisiwa.

Tsundzuka leswaku hakelo yin'wana na yin'wana yi fanele yi heleketiwa hi hi fomo [leyi tatiweke ya MPR3 \(yintshwa\)](#) tanihileswi nawu wu swi lavisaka xiswona eka tihakelo timbirhi ta nkarhinyana, hakelo ya vunharhu yo tlurisa na ntlheriso wo hetelela (loko hakelo yo engetelela yi fanerile).

Xiphemu	Nhlamuselo	Siku ra humeso	Mbuyelo wa humeso
<p>Xiphemu xa 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fomo ya MPR3 (yintshwa) 	Fomo leyintshwa ya ntlheriso MPR3 (fomo) yi humesiwile. Fomo yi katsa xitsundzuxo xa khale xa hakelo ya MPR2 / ntlheriso ku katsa na MPR3 ya khale. RAV01 ya ha ta tirhisiwa ku tsarisa enthithi ya xinawu	01 Nhlangua 2018	Wu humesiwile hi ndlela yo humelela, kandziyisiwa no tirhisiwa ku sukela hi ti 01 Nhlangua 2018. Mitlheriso hinkwayo ya MPRR yi fanele

	(ntsariso wun'we), na MPR01 eka vuxirho bya MPRR		yi rhumeriwa eka MPR3 leyintshwa, hambi ku ri ta mikarhi leyi nga hundza.
<p>Xiphemu xa 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • RAV01 eka vuxirho bya MPRR • Xintshuxo xa sisiteme eka ntsariso na vuxirho 	<p>Humeso wa sisiteme ya switiviwakulu na ntsariso wa muhakelaxibalo. Ntumbuluxo wa akhawunti ya muhakelaxibalo na ntiyisiso wa vuxirho eka MPRR (vutiseketeri – switiviwakulu swi fanele swi basisiwa). Nomboro ya akhawunti (nomboro ya rheberense ya xibalo ya MPRR) yi ta sungula hi “814....”. Mitsariso yintshwa na vuxirho bya MPRR swi ta rhumeriwa hi ku tirhisa fomo yintshwa ya RAV01 (ku siva fomo ya MPR1). Langutisa eka pheji ra ntsariso eka webusayiti ya SARS ku kuma vuxokoxoko byo tala.</p>	25 Sunguti 2019	Wu famba kahle
<p>Xiphemu xa 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Chanele yintshwa ya eFiling ya hakelo ya MPRR • Yimiso wa tichanele ta sweswi ta hakelo 	<p>Humeso wa chanele yintshwa ya hakelo ya eFiling. Yimiso wa tichanele tin'wana ta hakelo - hi ku tirhisa EFT na tihakelo ta le Khawuntareni emarhavini ya tibangi (Payments@Banks), ku katsa na chanele ya sweswi leyi nga kona leyi kumekaka hi ku tirhisa eFiling eka tihakelo ta MPRR.</p>	Endzhaku ka ti 31 Nyenyankulu 2019 (tbc)	Siku ra humeso ri ta tiyisisiwa no tivisiwa eka vahakelaxibalo
<p>Xiphemu xa 4</p> <ul style="list-style-type: none"> • Chanele leyintshwa ya eFiling – rhumelo wa mitlheriso 	<p>Humeso wa chanele ya eFiling ku rhumela mitlheriso.</p>	Endzhaku ka Khotavuxika 2019 (tbc)	Siku ra humeso ri ta tiyisisiwa no tivisiwa eka vahakelaxibalo
<p>Xiphemu xa 5</p>	<p>Humeso wa akhawuntixielekitironiki</p>	Endzhaku ka Ndzhati	Siku ra humeso ri ta tiyisisiwa no

<ul style="list-style-type: none"> • Humeso wo helela no hetelela • Akhawuntixielekitironiki (eAccount) • Xitatimende xa Akhawunti 	<p>na Xitatimende xa Akhawunti eka eFiling ku kotisa vahakelaxibalo va MPRR ku hlayisa akhawunti. Lexi i xitirho xo helela xa akhawunti na siku ro hetelela ra humeso.</p>	<p>2019 (tbc)</p>	<p>tivisiwa eka vahakelaxibalo</p>
--	--	-------------------	------------------------------------

U nga fikelela xiletelo xa le handle lexi antswisiweke na fomo ya MPR3 laha hansi:

- [Mineral and Petroleum Resources Royalties External Guide](#)
- [MPR3 Mineral and Petroleum Resources Royalty Return External Form](#)